

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.III.20.674/2012/7. szám

A Szegedi Ítéltábla a Dr. Fehérvári Ügyvédi Iroda (eljáró ügyvéd dr. Fehérvári Béla) által képviselt **felperes neve (címe)** szám alatti lakos felperesnek, - dr. Varga István ügyvéd által képviselt **alperes neve (címe)** szám alatti lakos alperes elleni kártérítési perében a Kecskeméti Törvényszék 2012. szeptember 12. napján 3.P.20.892/2007/130. sorszámon hozott ítéletével szemben a felperes 131. sorszámon benyújtott fellebbezése és az alperes csatlakozó fellebbezése folytán lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

Í T É L E T E T :

Az elsőfokú bíróság ítéletét **részben** és akként **változtatja meg**, hogy az alperest terhelő marasztalás összegét 1.910.750,-(Egymillió-kilencszáztízezer-hétszázötven) Ft-ra és ezen összegből 410.750,-(Négyszáztízezer-hétszázötven) Ft-nak 2009. június 30. napjától a kifizetés napjáig járóan minden naptári félév teljes idejére az érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal egyező mértékű kamatra **felemeli**.

Az alperes által az államnak fizetendő illeték összegét 146.250,-(Egyszáznegyvenhatezer-kettőszázötven) Ft-ra, míg az állam által előlegezett költség összegét 240.500,-(Kettőszáznegyvenezer-ötszáz) Ft-ra **felemeli**.

Az állam terhén maradó további le nem rótt eljárási illetéket 341.250,-(Háromszáznegyvenegyezer-kettőszázötven) Ft-ra **felemeli**, és az állam által előlegezett költségből az állam által viselendő költséget 561.048,-(Ötszázhatvanegyezer-negvennyolc) Ft-ra **leszállítja**.

A felperes által az alperes javára fizetendő elsőfokú perköltséget 250.000,-(Kettőszázötvenezer) Ft-ra **leszállítja**.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét **helybenhagyja**.

A felperes költségmentessége folytán le nem rótt 340.000,-(Háromszáznegyvenezer) Ft másodfokú eljárási illetéket és az alperes csatlakozó fellebbezésére költségmentessége folytán le nem rótt 56.500,-(Ötvenhatezer-ötszáz) Ft másodfokú eljárási illetéket az állam viseli.

Peres felek másodfokú eljárási költségeiket maguk viselik.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

INDOKOLÁS:

A felperes - aki életvitelszerűen és hosszú ideje foglalkozik lótarással - 2006. november 27. napján **(személy 1)** és **(személy 2)** ráckevei lakosokkal együtt megjelent az alperesnél lóvásárlás céljából. A megvásárolni kívánt két lovat az alperes megmutatta, majd a felperes kérésére befogta a négyülékes fogatába. A fogatot az alperes hajtotta, míg a felperes a hátsó ülésen foglalt helyet. A fogat az alperes **(település neve)** szélén található házától földes úton haladt, amikor mintegy 8 km megtétele után visszafordultak. A fogat sebességét az utasok túl gyorsnak találták, ezért **(személy 1)** szólt az alperesnek, hogy hajtson lassabban. Az alperes közölte, hogy a lovakat nem bírja visszatartani, és arra kérte **(személy 1)**-t, hogy húzza meg a hajtószárat, és segítsen a lovakat megállítani. **(személy 1)** elkapta a baloldali külső hajtószárat, amely elszakadt. A keresztezett hajtószár meglazult és a lovak ügetésből vágtába váltottak. **(személy 1)** odakiáltott az alperesnek, hogy fékezzen, mire ő azt válaszolta, hogy a fék nem működik. A fogatot ezután jobbra kormányozta az útról letérve a szőlő felé. **(személy 1)** a helyzetet veszélyesnek ítélve a feleségének azt kiáltotta, hogy ugorjon le a fogatról, majd ő leugrott, őt követte felperes is, aki az esés következtében nyílt lábszárcsonttörést szenvedett. A felperes mellett ülő **(személy 2)** a fogaton ülve maradt, sérülést nem szenvedett el, a fogat megállását követően sértetlenül szállt le.

A felperest a baleset következtében többször műtötték. 2006. december 7. napjától 2007. február 23. napjáig külső fémapparátust viselt, önmaga ellátásában jelentősen korlátozott volt, majd ezt követően még 2007. május 15. napjáig, miután a külső fémapparátust eltávolították, az alsó végtagon gipsz viselése mellett, önmaga ellátásában még mindig korlátozott volt. Ezen 6 hónap alatt a testvére, **(személy 3)** napi rendszerességgel látogatta és segített az ápolásában, valamint a családi gazdaságban. A balesetet követően az orvosi kezelésekre **(személy 4)** és **(személy 5)** szállította el felperest, mivel autót vezetni nem tudott. A felperes által tartott lovak ellátásban **(személy 6)** és **(személy 7)** segített.

A baleset következtében felperesnél maradandó elváltozások alakultak ki. A bal lábán comb és lábszár sorvadtt, baloldali boka duzzadtabb, a bal boka kontúrja elmosódottabb, a bal lábszár alsó harmadának többszörös műtéti beavatkozásának műtéti hegei látszanak. A láb boltozatának lesüllyedtebb állapota, a bal boka mozgásainak közepesen súlyosan beszűkült állapota, a bal boka nyomási fájdalma, a bal öregujj aktív mozgásainak kivitelezhetetlensége, a bal lábszár és láb érzéscsökkenése, illetve érzéskiesése, lábujjhegyre és sarokra állási nehezítettség, valamint a bal alsó végtagot kímélő sántítás jellemzi. Továbbá a felperesnél a gerinc természetes kórokú megbetegedéseiben (ágyéki gerinc degeneratív megbetegedése), a perbeli baleset során elszenvedett bal lábszártörés miatt kialakult maradvány állapottal okozati összefüggésben, a következményes egyenlőtlen terhelés miatt klinikai tünetekben megnyilvánuló állapotrosszabbodás miatt a felperesnél 40 %-os munkaképesség-csökkenés alakult ki, ebből 32 %-os a balesetből származó egészségkárosodás.

A baleset következtében felperesnél kialakult maradandó fogyatékoság és súlyos egészségkárosodás miatt a jövőbeni életében fizikai terhelhetősége, mindennapi

Pf.III.20.674/2012/7. szám

munkája közepes mértékben nehezült el. Felperesnek a balesettel okozati összefüggésben kialakult állapota közepes, egyes esetekben (bal alsó végtagot fokozottabban igénybe vevő mozgásoknál) súlyos fokban nehezíti meg a jövőbeni életvitelét. Három gyermeke van, jelenleg önmaga ellátására képes, gyógyászati segédeszköz használatára nem szorul, lótarással és háztáji gazdálkodással foglalkozik, eredeti kereső foglalkozásának végzésére túlnyomóan önállóan képes.

A baleset következtében a felperes pszichésen feszülté, indulatosabbá vált, ugyanis érzelmileg megerhelő számára, hogy korábbi aktivitása beszűkült, egzisztenciális nehézségei is keletkeztek. Mindez kihatott családi életére, romlott a kapcsolata a feleségével és gyermekeivel is. Míg korábban az 5 tagú családot a felperes egy fizetésből tartotta el, a balesetet követően egzisztenciális okok miatt feleségének is munkát kellett vállalnia.

Az elsőfokú bíróság által a kereseti kérelem jogalapja vonatkozásában 7.P.20.892/2007/31. szám alatt hozott közbenső ítéletet a Szegedi Ítéltábla Pf.III.20.468/2009/3. számon részben megváltoztatta, az alperes kártérítési felelősségét teljes egészében megállapította a perbeli káreseménnyel összefüggésben. A Legfelsőbb Bíróság a Pfv.III.20.624/2010/4. számú közbenső ítéletével a jogerős közbenső ítéletet hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság kijavított, közbenső ítéletét megváltoztatva az alperes kártérítési felelősségét 50 %-ban állapította meg.

A felperes kereseti kérelmében a perbeli káreseménnyel összefüggésben 5.000.000,-Ft nem vagyoni és 1.325.000,-Ft vagyoni, továbbá mindenkor minimálbér 50 %-ának megfelelő összegű életjáradék megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Az 1.323.500,-Ft vagyoni kárigénye akként tevődik össze, hogy ruházatában esett kár, 1db télikabát költsége 30.000,-Ft, 1 db nadrág költsége 10.000,-Ft, 1 pár cipő költsége 15.000,-Ft, összesen 55.000,-Ft. A gyógykezeléssel kapcsolatos költsége 6 hónapra 31.000,-Ft/hó, melyből fűtéssel kapcsolatos többletköltség 8.000,-Ft/hó, világítással kapcsolatos többletköltség 5.000,-Ft/hó, gyógyszerek és gyógyászati segédeszközök költsége 8.000,-Ft/hó, étkezési többletköltség 5.000,-Ft/hó, kulturális többletköltség, napilap, folyóirat 5.000,-Ft/hó összegből tevődött össze. Ezen kiadásokat 6 hónapra 186.000,-Ft-ban jelölte meg. További vagyoni jellegű kárigényként hivatkozott arra, hogy munkából kiesése folytán **(személy 6)** segítő részére 600.000,-, **(személy 7)** részére 240.000,-Ft-ot fizetett ki, akik a lovai ellátásában segítettek, továbbá gyógykezelésével összefüggésben útiköltségként 105.000,-Ft, valamint 17.500,-Ft megfizetésére kérte kötelezni alperest, mert álláspontja szerint a gyógykezelésre történő szállítása során benzinköltségként ilyen összeg merült fel. Továbbá ápolási költségként hivatkozott arra, hogy az ápolásában segítkező testvére részére 120.000,-Ft összeget fizetett ki útiköltségének megtérítésére. Nem vagyoni kárigénye tekintetében utalt arra, hogy életvitele szerűen gyakorolt tevékenységének kényszerű megváltozása miatt 1.000.000,-Ft, a balesettel összefüggésben elszenvedett fájdalom és sokkhatás, valamint a tartósan

megváltozott életkörülményei folytán 3.000.000,-Ft, továbbá a balesetből következően családtagjaival való viszonyának jelentős romlása miatt további 1.000.000,-Ft megfizetésére kérte kötelezni alperest.

Az alperes kérte a kereset elutasítását. Vitatta a vagyoni kárigények közül, hogy a felperesen télikabát lett volna, gyógykezeléssel kapcsolatos kárigénye vonatkozásában az alperes álláspontja szerint nem bizonyított, hogy az ezen igények a felperesnél ténylegesen felmerültek, a kulturális többletköltség vonatkozásában a jogalapot is vitatta, az összecszerűséget eltűzöttnek találta. A nem vagyoni kárigény elutasítását arra hivatkozással kérte, hogy a felperes jelenleg is életvitelszerűen lovakkal foglalkozik, nem változott a lovakhoz való viszonya, nem érte a felperest olyan sokkhatás, amely ezen az alapon a nem vagyoni kártérítés alapjául szolgálna. A járadékfizetésre irányuló kereseti kérelem tekintetében az alperes a jogszabályi feltételek hiányára hivatkozott.

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte alperest, fizessen meg felperesnek 1.411.750,-Ft kártérítést, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte továbbá alperest, hogy külön felhívásra fizessen meg az államnak 75.900,-Ft eljárási illetéket és 160.300,-Ft állam által előlegzett költséget. Kötelezte felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 311.150,-Ft perköltséget és megállapította, hogy a le nem rótt további 303.600,-Ft eljárási illetéket, valamint 611.248,-Ft állam által előlegzett költséget az állam viseli. Az ítélet indokolásában az elsőfokú bíróság a vagyoni igények közül bizonyítottnak találta a felperes ruházatában esett kárt 55.000,-Ft összegben, melyet alátámasztott a felperes feleségének vallomása, mely szerint megállapítható volt, hogy a baleset napján a felperes farmerban, pólóban és pulóverben ment el otthonról, de a télikabát is nála volt.

Megalapozottnak találta továbbá a felperesnek a balesetet követő 6 hónapra 2006. november 27. napjától 2008. május 27. napjáig gyógykezelésével kapcsolatos költségigényét. Ezen belül a gáz és villamosenergia számlák alapján megállapította, hogy az otthon tartózkodás időtartama alatt megnövekedtek ezen költségek, melyet alátámasztott **(szakértő neve)** kirendelt szakértő szakvéleménye is, valamint a kulturális többletköltséget is szakértő véleménye alapján elfogadhatónak ítélte. Indokoltnak tartotta továbbá az elhúzódó törésgyógyulás miatt a felperes ételmezésének megnövekedett költségeit is, valamint elfogadta a havi 8.000,-Ft összegű gyógyszer és gyógyászati segédeszköz költséget. Így gyógykezeléssel kapcsolatban felmerült költségeket 186.000,-Ft-ban állapította meg.

A bíróság **(személy 6)** részére felperes által fizetett költséget két évre, havi 25.000,-Ft összegben, összesen 600.000,-Ft-ban, továbbá **(személy 7)** részére 12 hónapra havi 20.000,-Ft-ot figyelembe véve, összesen 240.000,-Ft-ban elfogadta, mely tételek a felperes lovainak ellátásával összefüggésben felmerült költségek. Alaposnak találta továbbá a felperes gyógykezelésre történő beutazásának útiköltségét akként, hogy **(személy 4)** 30 alkalommal szállította **(település neve)**-re kezelésre, ennek alkalmanként 3.500,-Ft-os benzinköltséggel, összes költsége 105.000,-Ft, míg **(személy 5)** 5 alkalommal szállította, ennek költsége 17.500,-Ft. Valamint megállapíthatónak találta, hogy felperes testvére a balesetet követő fél évben a felperes ápolásában és a gazdaságban segítséget nyújtott, mely folytán felmerült

útiköltséget 120.000,-Ft-ban fogadta el. Figyelemmel a jogerős közbenső ítéletre, az így elfogadott 1.325.500,-Ft kárból az alperest 50 %-os felelőssége alapján 661.750,-Ft kár megfizetésére kötelezte.

A nem vagyoni kártérítés körében azon a címen nem találta megállapíthatónak a felperesi igényt, hogy a korábban lótartással foglalkozó felperesben a baleset következtében a lovak közelében félelemérzet alakult ki, ugyanis maga a felperes is akként nyilatkozott az eljárás során, hogy továbbra is lótartással foglalkozik, nincs félelemérzete, korábbi tevékenységgel nem hagyott fel. Ebből kifolyólag a felperest nem érte olyan sérelem, amely a vagyoni kárpótlás eszközével kompenzálандó. Alaposnak találta a felperes nem vagyoni kártérítési igényét atekintetben, hogy feleségéhez és gyermekeihez való viszonya megváltozott a baleset kapcsán, mely a hozzájuk fűződő érzelmeinek megváltozásában nyilvánult meg. A ... Egyetem Általános Orvostudományi Kar Igazságügyi Orvostani Intézet szakvéleményének részét képező pszichológus szakértő vizsgálata alapján megállapította, hogy a felperes pszichikai, érzelmi állapota lényegesen megváltozott a balesetet követően. Ennek oka részben az volt, hogy zavarta, amiért a munkáját a továbbiakban nem tudta kellő intenzitással ellátni, és ezért mások segítségére szorult. Kiszolgáltatott állapotát a felperes feldolgozni nem tudta, ez kihatással volt feleségével és gyermekeivel való kapcsolatára is. Mindezek alapján a bíróság megállapíthatónak találta a nem vagyoni kártérítést akként, hogy a felperesi közrehatást is értékelve, 250.000,-Ft-ban jelölte meg.

A felperes nem vagyoni kártérítési igényét, melyet a baleset elszenvedett fájdalom és sokkhatás miatt terjesztett elő, a perben beszerzett orvosszakértői vélemények alapján megállapíthatónak találta. Rögzítette, hogy a baleset következtében a felperes bal oldali nyílt lábszártörést szenvedett el, ennek következtében maradandó fogyatékoság, súlyos egészségromlás alakult ki felperesnél, bal végtag mozgáskorlátozottsága és érzéskiesése, valamint járásbizonytalanság is véleményezhető nála. A balesettel ok-okozati összefüggésben bekövetkezett 40 %-os munkaképesség-csökkenés és 32 %-os baleseti eredetű egészségkárosodás alakult ki. A jelenlegi ár- és értékviszonyok alapján az elsőfokú bíróság figyelemmel az alperes közrehatására is, 500.000,-Ft-ban állapította meg ekörben a nem vagyoni kár összegét.

Az elsőfokú bíróság a felperes járadékigényét elutasította.

A felperes fellebbezésében kérte az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni megváltoztatását akként, hogy a bíróság a megállapított vagyoni kártérítési igény összege után középarányos időponttól számítottan, 2009. június 31. napjától a kifizetés napjáig járó, a Ptk. 301. §-a szerinti kamat megfizetésére kötelezze alperest. Továbbá kérte a nem vagyoni kártérítési igény tekintetében az alperes kereset szerinti marasztalását. Hivatkozott arra, hogy az elsőfokú bíróság a nem vagyoni kártérítés elbírálásakor a jelenkori értéken bírálta el a kérelmet, azonban nem vette figyelembe a jelen időpontban érvényes ár- és értékviszonyokat, ezért az olyan vagyoni kártérítés összege túlzottan alacsony összegben került megállapításra.

Az alperes csatlakozó fellebbezésében kérte az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni megváltoztatását akként, hogy a bíróság a felperesi keresetet teljes egészében utasítsa el és a felperest perköltségben marasztalja. Hivatkozott arra, hogy az elsőfokú bíróság

tévesen állapította meg, hogy **(személy 6)**, **(személy 4)** és **(személy 5)**, valamint **(személy 3)** részére a felperes fizetett, más részről megállapítottösszagszerűség is téves. A felperes vagyoni kárigényét nem bizonyította. Ezt támasztja alá az adóhatósági tájékoztatás is, melyből kitűnik, hogy a felperes nem rendelkezett a perrel érintett időszakban olyan havi jövedelemmel, amiből ezeket az összegeket ki tudta volna fizetni. A megjelölt kiadás havi 70.000,-Ft, holott a felperes jövedelembevallásából az tűnik ki, hogy ilyen összegű havi jövedelemmel nem rendelkezett. Ez azt jelenti, hogy a felperes a balesettel összefüggésben a kárán nyerni kíván, ami a káron szerzés tilalmába ütközik. A nem vagyoni kártérítés körében álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a bizonyítékokat nem megfelelően mérlegelte. A balesetnél az elszenvedett fájdalom kapcsán az alperesi álláspont szerint a megállapított nem vagyoni kártérítés irreálisan magas.

A fellebbezés és a csatlakozó fellebbezés **kisebb részben a l a p o s .**

A felperes keresetében az elsőfokú bíróság által megítélt nem vagyoni kártérítés összegének felemelését, míg az alperes csatlakozó fellebbezésében a nem vagyoni kártérítési igény elutasítását kérte.

A Ptk. 75. § (1) bekezdése értelmében a személyhez fűződő jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani. A személyiségi jog egyfelől megteremti az ember önmegvalósulásának feltételeit, másfelől biztosítja, hogy e feltételeket senki jogtalan külső beavatkozással meg ne sérthesse. A polgári jog a személyhez fűződő jogok mindennemű megsértését tiltja, a személyiségi jogok valamennyi formáját védelmezi. A nem vagyoni kártérítés alkalmazásának feltétele valamely személyiségi jog megsértése. A személyiség védelme alapulhat a törvényben nevesített jogsérelem alapján történő igényérvényesítésen vagy általános személyiségi jog alapján is. Az Alkotmány az ember legalapvetőbb jogaként határozza meg az élethez, az egészséghez és testi épséghez való jogot. Az ember lelki, szellemi működésének elválaszthatatlan egységet alkotó egésze képezi a személyiséget, miután a test az életminőség alapvető meghatározója, ezért épségének védelme az egyik legjelentősebb személyiségi jog. Az egészség fogalma azonban nem szűkíthető le a test megfelelő működésére, az a lelki egészséget és épséget is magában foglalja. A bírói gyakorlat a lelki trauma okozását is a testi épség, egészség megsértésének minősíti azzal, hogy a lelki életminőség-változás akár önállóan, akár valamely testi sérüléshez, egészségromláshoz kapcsolódva is kialakulhat. A személyiségi jog jogsérelemen túlmenően nem vagyoni kártérítési igénynél a kártérítő felelősség további szükségképpen elemé olyan hátrány bekövetkezése, ami nem vagyoni kártérítési keresetek esetén a kár fogalmát elégíti ki. Nyilvánvalóan a felmerült hátrányok közül is csupán azok relevánsak a nem vagyoni kártérítés megítélésénél, melyek oksági kapcsolatban állnak a jogellenes magatartással, azaz a személyiségi jogi jogsérelemmel (BDT 2000/309. számú eseti döntés). Következésképpen a bírói gyakorlat tekintetében is, hogy a személyiségi jogaiban sérelmet szenvedett fél nem vagyoni kártérítésre akkor tarthat igényt, ha olyan hátrány bekövetkeztét igazolja,

amely csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez nem vagyoni kárpótlásra van szükség (EBH 2005/1208., EBH 2000/300., EBH 2000/191., BDT 2004/11., BDT 2003/118. számú eseti döntések).

Jelen esetben közbenső ítélettel megállapításra került, hogy az alperes kártérítési felelőssége fennáll. Jelen eljárásban az elsőfokú bíróságnak azt kellett vizsgálnia, hogy e magatartással okozati összefüggésben a felperes testi, lelki egészséghez fűződő személyiségi joga milyen mértékben sérült. Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a bekövetkezett baleset kapcsán a felperesben a lovakkal kapcsolatos olyan félelemérzet, idegenkedés nem alakult ki, amely nem vagyoni kártérítés megítélésének alapjául szolgálhatna. Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság azt is, hogy a felperes balesetben maradandó károsodást szenvedett, mely természetes kórokú megbetegedését is súlyosbítja. A felperesnél munkaképesség-csökkenés, egészségkárosodás következett be, mely az életvitelében közepes fokban korlátozza, a bal végtagot érintő tevékenységekben pedig életvitelében súlyosan korlátozott. Munkavégzésre nagy erőfeszítéssel képes. Pszichés sérülése olyan nincs, ami orvosi kezelésre szorulna, azonban a baleset miatt enyhe depresszív magatartás alakult ki nála, a családi életében ez feszültséget teremtett. Mindezeket együttesen mérlegelve - és nem a kereset szerint az egyes sérelmek alapján külön-külön összegben - határozható meg a nem vagyoni kártérítés összege, mely a károsodással arányban állónak tekinthető. Az elsőfokú bíróság az ítélelhozatalkori értékviszonyokat vette alapul a nem vagyoni kártérítési összeg meghatározásakor, azonban az általa megállapított nem vagyoni kártérítési összeg, figyelemmel a felperes károsodáskori életkorára (a baleset időpontjában 37 éves volt), a balesettel kapcsolatos, az életvitelét, munkavégző képességét jelentősen befolyásoló maradandó sérülésére, a mai ár- és értékviszonyoknak megfelelő, a károsodással arányban álló összegnek nem tekinthető. Az ítélet tábla utal arra, hogy a nem vagyoni kár megállapításakor kármegosztásra nincs lehetőség, azonban értékelni kell a felperes károsodáskori közrehatását. Mindezek alapján az ítélet tábla úgy ítélte meg - a felperesi közrehatást is figyelembe véve -, hogy 1.500.000,-Ft nem vagyoni kártérítés az az összeg, mely alkalmas arra, hogy a jelenlegi ár- és értékviszonyok mellett a felperest az elszenvedett sérelemért kárpótolja.

Az alperes csatlakozó fellebbezésében kérte a felperes javára megítélt vagyoni kártérítés elutasítását. Általánosságban hivatkozott arra, hogy a felperes által megjelölt költségek nem merültek fel, a felperes olyan összegű jövedelemmel nem rendelkezett, mellyel az általa előadott költségeket havi szinten finanszírozni tudta volna. Az ítélet tábla rámutat arra, hogy önmagában a felperes éves bevallása nem igazolja, hogy a felperesnél az általa megjelölt költségek nem merültek fel. A felperesnek lehetett korábbi időszakról megtakarítása, valamint kiadásait kölcsönből is finanszírozhatta.

Az alperesi csatlakozó fellebbezésre tekintettel az ítélet tábla vizsgálta a felperes által érvényesített költségeket az alábbiak szerint.

A felperesi állítás szerint ruházatában 55.000,-Ft kár keletkezett, mely télikabátja, nadrágja és cipőjének sérülése miatt állt be. A felperes házastársának vallomása szerint a felperes a baleset napján otthonról pólóban, pulóverben és nadrágban távozott, a télikabátját magával vitte. Az nem került bizonyításra az eljárás során, hogy a baleset bekövetkeztekor

a télikabát a felperesen volt, és amennyiben rajta volt, a télikabát károsodott. Továbbá a 2006-os értékviszonyokhoz képest egy használt télikabát áráként a 30.000,-Ft egyébként is túlzott összegű, ezért az ítéltábla a ruházat károsodása kapcsán a nadrág és cipő károsodása miatt 25.000,-Ft-ot tartott elfogadható összegnek.

A felperes állította, hogy gyógykezelésével összefüggésben 6 hónapon keresztül havi 31.000,-Ft költsége merült fel, mely több tételből tevődött össze.

A felperesi kereseti állítás szerint a gáz többletköltség havi 8.000,-Ft.

A felperes ekörben csatolta 2006. május 15-i fizetési határidejű 4.347,-Ft összegű, 2006. július 15-i. fizetési határidejű 4.347,-Ft összegű, 2006. július 15-i fizetési határidejű 3.979,-Ft összegű, 2007. január 2-i fizetési határidejű 9.142,-Ft, 2007. február 9-i 15.508,-Ft összegű, 2007. március havi 10.688,-Ft összegű, 2007. május 10-i fizetési határidejű 5.863,-Ft, 2007. május 31-i fizetési határidejű 10.688,-Ft összegű, 2007. június fizetési határidejű 10.688,-Ft összegű gázszolgáltatónak fizetett csekkmásolatokat. A csatolt csekkek azonban nem támasztják alá a felperes által előadottakat, részben átalány összegeket tartalmaznak, továbbá a felperes által a baleset előtti időszakról csatolt csekkszelvények nyári időszakból származnak, melyek nem hasonlíthatók össze a felperest ért balesetet követő, zömében téli időszakra vonatkozó számlákkal. A felperes 86. számú beadványban maga úgy nyilatkozik, hogy a balesetet megelőzően a gázfogyasztásuk átlagban 4.000,-Ft volt havonta, míg ezt követően átlagban 10.000,-Ft lett, így maga a felperes tesz ellentmondó előadást a gáz többletfogyasztás összegéről. A fentiek alapján a bíróság figyelemmel a felperes 86. számú beadványában foglaltakra, a gázfogyasztás többletköltségét a balesetet követő 6 havi időtartamban, havi 6.000,-Ft-ban fogadta el.

A többlet világítási költségként a felperes hivatkozott arra, hogy havi 5.000,-Ft költsége merült fel. A felperes ekörben csatolta a 2006. július 19-i fizetési határidejű 5.594,-Ft összegű, 2006. október 13-i fizetési határidejű 6.029,-Ft, 2006. novemberi fizetési határidejű 6.012,-Ft 2006. 06.12-i 12.875,-Ft, 2007.01-i 6.461,- 2007. 02.13.355,-, 2007.03. 7.038,-, 2007.04. 7.008,-, 2007. 05. 7.013,- 2007. 06. 6.991,-Ft összegű csekkeket. Ezen csekkek sem alkalmasak a felperesi állítás alátámasztására, a baleset előtti és utáni időponthoz képest minimális különbség tapasztalható, továbbá a maga a felperes is 86. sorszámú beadványban akként nyilatkozik, hogy a villanyfogyasztása a balesetet megelőzően átlagban havi 6.000,-Ft volt, míg azt követően 8.300,-Ft-ra nőtt. Így a csatolt számlákat összevetve a felperesi nyilatkozattal a bíróság havi 1.000,-Ft többletvilágítási költséget tartott elfogadhatónak, utalva arra is, hogy a felperes házastársa a balesetet megelőzően és azt követő 6 hónapban háztartásbeliként tevékenykedett, így a fűtés és világítás költsége a baleset bekövetkeztét követően jelentős mértékben nem emelkedhetett.

A felperes hivatkozott arra, hogy étkezési többletköltségként havi 5.000,-Ft költsége merült fel.

A bíróság álláspontja szerint a 2006-2007. évi ár- értékviszonyokat figyelembe véve a felperes által igényelt és az eljárás során nem bizonyított havi 5.000,-Ft összeg túlzott mértékű, az állandó bírói gyakorlatra is figyelemmel havi 2.000,-Ft-ban fogadható el.

A felperes kulturális többletköltségként 5.000,-Ft-ot igényelt havonta.

Az ítélet tábla álláspontja szerint az eljárás során részletezésre nem került, hogy ez pontosan milyen költségeket jelentett. A folyóiratok költségeként ugyancsak a 2006-2007. árviszonyokat figyelembe véve és a bírói gyakorlat alapján is havi 2.000,-Ft költség fogadható el.

A felperes hivatkozása szerint havonta 8.000,-Ft gyógyszerköltsége merült fel. A gyógyszerköltség vonatkozásában a felperes által megjelölt költség összege eltúlzottnak nem tekinthető, az orvosszakértő megállapítása szerint is, a felperesnek ilyen összegű költsége felmerülhetett.

Így a bíróság a gyógykezelés miatti többletköltségként havi 19.000,-Ft, 6 hónapra összesen 114.000,-Ft összegű kárösszeg felmerültét találta bizonyítottnak.

A felperes hivatkozása szerint testvére a balesetet követő 6 hónapon keresztül részt vett rendszeresen ápolásában, gondozásában, mely miatt utazási költsége is felmerült, melyet a testvérének felperes megfizetett. Ezen állítást **(személy 3)** tanúvallomásában megerősítette, így az elsőfokú bíróság a 120.000,-Ft-os költséget megalapozottan fogadta el. A rendelkezésre álló tanúvallomások alapján helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság azt is, hogy a felperes gyógykezelésre történő szállításával **(személy 4)** részére összesen 105.000,-Ft, **(személy 5)** részére 17.500,-Ft benzinköltség a felperes részéről kifizetésre került.

A felperes hivatkozott arra, hogy a gazdaságában lévő lovak ellátása kapcsán részére **(személy 6)** segítséget nyújtott, aki korábban is járt hozzá alkalmilag, majd a baleset után rendszeresen segítségére volt. A 2010-ben benyújtott 43. sorszámú beadványban a felperes 10 hónapra tette azt az időtartamot, amíg **(személy 6)** a részére rendszeres segítséget nyújtott, napi 3 órában, óránként 500,-Ft bérért. Ezt követően az 59. számú beadványban akként nyilatkozott, hogy havi 25.000,-Ft-ot fizetett **(személy 6)** részére, majd a 64. sorszámú jegyzőkönyvben felperes saját maga akként nyilatkozik, hogy havi 20-25.000,-Ft került **(személy 6)** részére kifizetésre. Figyelembe véve azt, hogy a baleset bekövetkezése előtt is alkalmilag **(személy 6)** részt vett a felperes gazdaságában a lovak ellátásában, így a bíróság a felperesi előadás alapján az általa megjelölt alsó határt, azaz a havi 20.000,-Ft-ot fogadta el, mint a balesettel összefüggésben keletkezett kárt és figyelemmel a felperes 43. számú beadványában foglaltakra, 10 hónap az az idő, amelyre megállapítható, hogy **(személy 6)** a baleset következtében a felperes gazdaságában kiegészítőként eljár. Így a **(személy 6)** részére a balesettel összefüggésben kifizetett kárösszegként - szemben az elsőfokú bíróság által megítélt 600.000,-Ft-tal - 205.000,-Ft-ot fogadott el a másodfokú bíróság. Ugyanakkor a **(személy 7)** segítő

részére 1 éven keresztül kifizetett havi 20.000,-Ft, összesen 240.000,-Ft kifizetését és indokoltságát helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság.

A fentiek alapján a felperest ért vagyoni kár összege 821.500,-Ft, melyből a felperesi 50 %-os közrehatást is figyelembe véve az alperes által fizetendő kártérítési összeg 410.750,-Ft.

Így az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdésében foglaltak alapján akként változtatta meg, hogy az 1.500.000,-Ft összegű nem vagyoni és 410.750,-Ft vagyoni kártérítési igény jogszerűségére figyelemmel a marasztalási összeget 1.910.750,-Ft-ra felemelte. Figyelemmel arra, hogy a felperes a keresetében a vagyoni kártérítési igénye vonatkozásában késedelmi kamatigény nem érvényesített, azonban a Pp. 247 §, és 146. § (5) bekezdés c) pontja szerint keresetváltogatás tilalmába nem ütközik az, ha az eredetileg nem követelt járulékokra a felperes a követelését kiterjeszti, ezért az ítéltábla a felperes által középárányos időponttól érvényesített késedelmi kamatkövetelésre vonatkozó keresetfelemelésnek helyt adott, a késedelmi kamat mértékeként a Ptk. 301. §-ában foglalt törvényes mértékű késedelmi kamatot fogadta el.

A pernyertesség arányának változása miatt (a felperes 30 %-ban lett pernyertes) a Pp. 81. §-ában foglaltak alapján az ítéltábla az alperes által az állam javára fizetendő illetéket és költséget felemelte, valamint a felperes által az alperesnek fizetendő perköltség összegét leszállította. A tárgyi illetékfeljegyzési jog miatt a le nem rótt illeték a felperesi kereset alapján 379.500,-Ft, valamint a közbenső ítélet elleni alperesi és felperesi fellebbezés, valamint a felülvizsgálati eljárás alapján (3 x 36.000,-) 108.000,-Ft illetékből tevődik össze, összesen 487.500,-Ft. Az állam által előlegzett költség 801.548,-Ft szakértői díjból áll (58.600 + 25.000 + 346.000 + 77.594 + 65.119 + 12.700 + 50.800 + 165.735,-Ft). A felperes által alperes részére fizetendő költségnél a bíróság a 32/2003. (VIII. 22.) IM számú rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja, valamint (5) bekezdésében foglaltak alapján állapította meg az ügyvédi munkadíjat. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

Az ítéltábla a felperes fellebbezése alapján a fellebbezési illetéket 340.000,-Ft-ban, míg az alperes csatlakozó fellebbezése folytán a költségmentesség alapján le nem rótt másodfokú eljárási illetéket 56.500,-Ft-ban határozta meg, melynek viseléséről a 6/1986. (VI. 26.) IM számú rendelet 13. és 14. §-ában foglaltak alapján határozott.

A felperes fellebbezése és az alperes csatlakozó fellebbezése csak kisebb részben vezetett eredményre, ezért az ítéltábla a Pp. 81. §-a alapján akként rendelkezett, hogy a másodfokú eljárási költségeiket maguk kötelesek viselni.

S z e g e d, 2013. január hó 21. napján

Dr. Kissné dr. Koch Ágnes sk.	Dr. Gaálné dr. Jobbágy Ildikó sk.	Dr. Simonné dr. Gombos Katalin sk.
a tanács elnöke	előadó bíró	táblabíró